

ROSS KÁROLY

Az Ötös

ROSS KÁROLY (1954) Sopron

Az ügyvéd álmosító hangon darálta a végrendelet szövegét, fülcimpáin átsütött az ablakon betűző kora esti nap, Hancz alig bírta követni, egy idő után már nem is követte, mert tudta, úgy sincs benne semmi, ami őt érdekelné, ami rá vonatkozna, az elhunyt nénit nem is ismerte, háromszor ha találkozott vele életében, akkor sem jegyezte meg a nevét, mármint a néni az övét, mert újra és újra rákérdezett. De itt kellett ülnie ebben az elegánsnak tűnő irodában, melyet valójában a holland használtpiacról beszerzett fotelokkal tömtek tele, amikből, ha megmozdult, penészes szénaszag puffadt elő, nem is értette, más hogyhogy nem érzi, mert nem látta az arcokon, hogy éreznék, de aztán rájött, mindenki más érdekelt a végrendeletben, nyilván ez lehet az oka, hogy inkább oda figyelnek.

Végre vége lett, szedelőzködni kezdtek, de előtte odajárultak az ügyvéd elé, hogy aláírják a vagyonszerzési jussukról szóló papírt; ő ekkor már az ajtóban állt, fogta anyja retiküljét, hogy itt ne felejtse, mint a múltkor is a fogorvosi rendelőben. Ahol az anyját megcsapta az úri élet szaga, ott megilletődött, és rendszerint ottfelejtett valamit.

– Hancz úr, maga is jöjjön – lépett oda hozzá az ügyvédbojtár, és karjánál fogva az ügyvéd elé vezette.

– Én? De hát én nem örököltem semmit.

– Dehogynem. Nem hallotta a nevét?

– Mintha igen... nem.

– Jöjjön.

Eléje toltak egy papírt, mohón próbálta elolvasni a szöveg elejét, nyilván ott szerepel az örökség, de nem látta, aztán meg annyira előre szaladt, hogy összefolyt minden, kezdhette előlről.

– Itt van, itt – bökött az ügyvédbojtár a harmadik sor közepére; körme hosszúra engedve is olyan tömzsi, olyan formátlan volt, mint egy gépsoron kartonozó munkásé – szemet bántóan elkorcsosult szarulemez.

Olvasta: „kétszázötven négyszögöl erdő, név szerint Ötös, mely helyileg a Dudvás és a Bika-tó között terül el...”

Odakint megkérdezte az anyját, mi az az Ötös.

– Egy megvénült gyümölcsfából álló dzsumbuj, a legjobb lesz, ha rögtön túladsz rajta.

– Egyáltalán: miért kaptam?

– Ella néninek mindig az volt a vágya, hogy mindenki szeresse. Hogy a halála után se utálja senki.

A hirdetésre senki sem jelentkezett. Kicsit elkedvetlenedett, mert ez még inkább elültette benne az ajándék teljes értéktelenségének gondolatát és a gesztus hamis voltát. Rásóztak valamit, amitől megszabadulni sem tud, majd a végén még fizetheti utána az adót. Elajándékozni lehetne-e? De ahhoz meg kell keresnie a környező rétek, mezők tulajdonosait, akiket esetleg érdekelne az ügylet. A leutazás viszont legalább egy nap, de inkább kettő.

Másfél év is eltelt, mikor egy telefonhívás ismét eszébe juttatta az örökségét. Bántóan erős, határozott férfihang volt, ami néha azért furcsán megbicsaklott.

– Na, végre hogy megtaláltam. Tudja, mióta keresem magát?

Hancz várta, hogy megmondja, mióta.

– Útban van nekem az Ötös, tudja. Megvettem a környező legelőket, beszántanám az egész területet, de útban van a maga dzsumbuja.

Hanczban felrémlt, hogy az anyja is ugyanezt a szót használta a gyümölcsösre.

– Meg akarja venni?

– De meg ám. Szőröstül-bőröstül, ha-ha.

– Én még nem is láttam – buggyant ki Hanczból, pedig a közlést csak magának szánta.

– Nincs azon sok látnivaló. Pár vén körtefa, almafa, senki sem szedi össze a termésüket, ősszel olyan cefreszagot áraszt a környék, mint egy pálinkafőzde, ha-ha.

Hancz megpróbálta elképzelni a magára hagyott gyümölcsöst. Vajon ki nek jutott eszébe akkoriban a falutól több kilométerre, a legelők kellős közepére telepíteni, amihez – az anyjától tudja – út sem vezet? És egyáltalán: hogy jutott Ella nénihez? Talán ő is örökölte?

– Meg kellene előbb nézнем.

– Soha az életben nem látta, most lett olyan sürgős?

– Ha beszántja, eltűnik örökre, igaz?

– Az hétszent.

– Na látja, ezért kéne megnéznem.

– Ha lefotózom és elküldöm, az nem elég?

– Nem. Érezni akarom a cefreszagot.

– De maga, úgy tudom... na, egye fene, ha annyira ragaszkodik hozzá. De jöjjön sürgősen, mert lassan szántani kell.

De csak ősszel tudott lemenni, addig az illető legalább féltucatszor hívta. Utoljára letöketlenezte és rácsapta a telefont. Hancz nem engedett. Egyszer kapott valamit az életben, meg akarta becsülni. Ha beszántják a gyümölcsöst, az pontosan olyan lesz, mint mikor egy aprócska sziget eltűnik az óceánban. Nem akarta, hogy az apró szigetek sorsára jusson az öröksége.

A faluban senki sem tudta, hol van az Ötös. Ötös? Az meg mi? Elmagarázta, nem tudták. Végül a kocsmában egy félrészeg közmunkás igazította útba – a nagyapjától hallotta, merre van, s mivel furcsa neve volt, megjegyezte.

Egy betongörgőkből emelt gémeskútnál elfogyott az út, a kútra és a vályúra bodzabokrok fatörzs vastagságúra hízott ágai borultak. Az egykori legelők helyén végeláthatatlan kukoricatábla zöldelt, nem látott át fölötte. Némi tanakodás után fellépett a vályú betonperemére, és amennyire tudta, félrehajtotta a bodzaágakat. A távolban, de azért nem bejárhatatlan messzeségben, ott emelkedett az Ötös: kis tarka erdő, alig valamivel magasabb a kukoricásnál, némelyik fa ága már elszáradva, levél nélkül karcolta az alacsonyan lógó eget.

A látvány frenetikus hatással volt rá. Városi lakásán kívül soha nem volt semmije, ahhoz is a szülei támogatásával jutott, s azóta sem gyűjtött össze annyit, hogy valamivel nagyobbra cserélje. Nem tudta, mások miért boldogulnak jobban, néhány ismerőse például, de munkatársa is, akik pontosan annyit keresnek, mint ő. Sosem érezte, hogy az idő elfutott volna mellette, hogy lemaradt, hogy lehetőségeket szalasztott volna el. Talán, gondolta, rossz adottságokkal születtem. Mint az anyám, gyakran esem hasra olyan dolgok előtt, amelyek előtt nem kellene. Túl alázatosnak mutatom magam, amire mindig ráfizetek.

A kukoricatáblát szerencsére az Ötösre merőlegesen vetették. Megpróbálta belőni, mely sorok futnak ki rá, vagy nagyjából a közelébe, hogy ha elin-

dulna valamelyiken, nem tévedne el nagyon. Ezután lezárta a kocsit, elballagott jobbra a nyárfák szegélyezte árokparton vagy ötven métert, és nekivágott. Úgy sejtette, nagyjából három focihálya, azaz háromszáz méter megtétele után fogja megpillantani az erdőt. Számolta a lépéseket.

Mikor körbejárta a gyümölcsöst, nem a fák s az általuk körbezárt csönd kötötte le elsősorban a figyelmét, hanem az erdő körül futó, nagyjából mellmagasságig érő árok, aminek oldalát az évtizedek óta ott növény, önmagába száradt, de gyökérzetéből minduntalan újraéledő gaz tartotta vissza a beomlástól, s amiről az első pillantásra meg tudta állapítani, hogy katonai futóárok volt valamikor. Hogy a gyümölcsöst, az Ötöst katonai célokra használhatták. Itt maradtak a lövészárkok, s azóta sem temette be őket senki. És ekkor olyan világosan, mintha csak tegnap lett volna, eszébe jutott Ella néni története, amit első látogatásakor, talán tízéves korában mesélt neki. Az Ötösről, amelybe aknavetőket telepítettek a németek egy réges-régi háborúban, azokkal lőtték a folyóhidat, hogy az oroszok át ne tudjanak kelni rajta. Emlékezett Ella néni, ahogy a lövegek szálltak át a falu fölött, mint a sebesen repülő fecskerek, ők meg rémülten figyelték az udvarukban ásott veremből, mikor lesz már vége, mikor szűnik meg az a sivító hang, amit egy életre sem bír elfelejteni az ember. Hogy a férjét, aki nem bírta már, hogy sír az éhségtől a két malac az ólban, és ki akart menni, hogy dobjon eléjük valamit, egy ilyen eltévedt gránát szaggatta darabokra ott, a szemük előtt. Úgy lövöldöztek a fejük fölött egymásra az oroszok és a németek, mint csúzlival lövöldöző vásott gyerekbándák, mintha kettejük között nem feküdt volna ott ez az alig háromszáz lelkes falu, gyerekestől, állatostól, búzaföldestől. És hogy a háború végeztével, amikor először merészkedtek ki az Ötöshöz, ott találtak vagy féltucat katonasírt, faágakból sebtében összekötözött keresztjükön a kiolvashatatlan német nevekkkel, és hogy sokáig gondozták őket, pedig a hatalom tiltotta, de ők virágot hordtak rájuk, és új keresztet faragtak az elkorhadtak helyett, pedig tudták, az ő gránátjaik ölték meg Ella néni férjét meg másokat a faluban, mégis úgy gondolták, ha életükben utálták is őket, halálukban megbocsátanak nekik, mert így követeli a tisztesség. És azt is mondta még Ella néni, hogy ahol sír van, ott nincs felejtés. Márpedig azt a rémséget, ami vele, velük történt, azt nem szabad elfelejteni soha. Ezért is fontos, hogy gondozzák a sírokat.

Abban a két-három alkalomban, amikor az öccsével meglátogatták Ella nénit, többször is ki akartak menni az Ötöstre, de Ella néni nem engedte őket. Nem tudta, nem emlékezett már, miért nem, talán attól félt, hogy maradt néhány fel nem robbant gránát a futóárkok alján, s ők is úgy végzik majd, mint a férje. Mindenesetre furcsának találta, hogy akkor tiltotta tőle, most meg neki ajándékozta.

Az egyik vénséges almafán lógott még néhány aprószemű, de egészséges gyümölcs, levett egyet, beleharapott. Jonatán, első harapásra meg tudta állapítani, pedig gyerekkora óta nem evett ilyet. Jonatán. A másik itt mellette aranypármin – így mondták, így írták, egybe. Ez pedig itt körtefa, talán épp az árpávalérő. Apró szemű, mint a vackor, egy falattal be lehet kapni. Birs – savanyú, mint a csiger. Lasponya – fostos.

Keresztet, sírhalmot nem talált.

Készített pár felvételt, majd hazautazott. Napokig bújta a Wikipédiát, hát ha megtud még valamit az Ötösről, de csak a környékén lezajlott ütközetekről talált halvány utalásokat. Többek között arról, hogy egy falun kívüli kis erdőből lőtték a németek a hidat, de hogy mi lett a csata végkimenetele, arra nem tért ki a szerző, és az erdőt sem nevezte meg. A katonasírokról meg egyáltalán nem tett említést.

Felhívta a gazdát.

– Eladom magának az Ötöst.

– Nocsak.
– Egyetlen feltételem van: hogy nem szántja be, meghagyja úgy, ahogy van.

– Bolondokat beszél! Épp azért akarom megvenni, hogy beszántham.

– Akkor nem adom.

– Ne vicceljen már! Mit talált ott, amitől így elszállt az agya?

Nem mondta meg. Talán mert úgysem értette volna, talán mert hazugságnak érezte volna ő maga is. Mindössze csak arra gondolt, történetesen nem ő-e az utolsó ember, aki még őrzője lehet ennek a helynek, mielőtt, mint az apró kis szigetek az óceánban, ez is elmerül a földi feledés homályában.